

BÖLÜM 5

HAYVANSAL ÜRETİMDE BİYOSİSTEM MÜHENDİSLİĞİNİN İŞLETMECİLİK ESASLARI

Ahmet Kamil BAYHAN¹

İŞLETMECİLİK ESASLARI

İşletme; kâr amaçlı kurumların kuruluşu, finansmanı, üretim araçlarının sağlanması, üretilen mal ve hizmetlerin pazarlanması, örgütlenmesi, yönetilmesi ve finansal olaylarının izlenmesini inceleyen bir sosyal bilimdir (1). Tarım işletmeciliği, tarımda ve tarım ekonomisinde değer zincirlerinin endüstrisi, işletmeleri temel çalışma alanıdır, biyoişletme olarak da adlandırılır. Amacı, tüketicilerin doğal ürünlere olan ihtiyaçlarını karşılayarak kârı maksimize etmektir (2).

BİYOİŞLETME ORGANİZASYONLARI VE TARIMSAL İŞLETME TİPLERİ

Biyoişletmeleri organize edebilmek için en evvel tarımsal işletmelerin sınıflandırılması gerekir. Sınıflandırmanın birçok amaç ve faydaları vardır: Türkiye’de 23,8 milyon hektar tarım arazisi, 3 milyon tarımsal işletme vardır (3). İşletmeleri sınıflandırmanın hedefi 3 Milyon tarımsal işletmeyi homojen gruplara ayırmak, işletme tipi ve büyüklüklerinin sistematüğini oluşturmak, ekonomik durumu mikro ve makro düzeyde ortaya koymak, sektörel ve bölgesel tahminleri yapılabilmeğdir (4).

¹ Prof. Dr., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Tarım Makinaları ve Teknolojileri Mühendisliği Bölümü, kamilbayhan@isparta.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-6573-9867

- Tek yönlü yemleme (bitki artıkları)
- Düşük buzağı, dana satış gelirleri

Konum ve Gelişme:

- Şehre yakın yerler, yan uğraş işletmeleri
- Süt kotası olan yerlerde ortak işletmeciliğe yönelik (düve yetiştiricisi)
- Kota olan yerlerde süt yerine düve yetiştirerek genç inekleri satma

ARAZİYE BAĞIMLI OLMAYAN HAYVANCILIK

Kanatlı yetiştiriciliği organizasyonları yemi kendi üretimini için arazi tedarik edip yem ziraatı yapmak zorunda değildirler. Ancak yem maddelerini dışardan satın alma yoluyla tedarik edip kanatlı karma rasyon yemlerini kendileri üretirler ise yem maliyetlerini % 30-40 düşürebilirler (Home-made-mix). Kanatlı hayvan organizasyonlarından tavuk ve hindiye olan talep yoğunluğu ve tüketim sıklığı nedeni ile yumurta ve et tavukçuluğu en başta ve ilk sırada bunu hindi, kaz, ördek eti üretim organizasyon ve işletmeleri takip etmektedir. Hepsinin detaylı organizasyonları vardır. Burada sadece yumurta tavukçuluğunun üç ana organizasyonunun kısa tanımları ile yetinilmiştir. Bunlar:

- 1) Ana hatlardan dömlü yumurtalarını ve yarkalarını üreterek tam entegre işletmeler.
- 2) Dömlü yumurtaları dışarıdan satın alarak kuluçkadan çıkan ♀ civcivleri yetiştirerek.
- 3) Günlük dişi civciv veya 4-5 aylık yarka (yumurtasını yeni veren piliç) satın alarak yumurta üretimi yapanlar.

KAYNAKLAR

1. VİKİPEDİ. Özgür Ansiklopedi. İşletme. [Online]. <https://tr.wikipedia.org/wiki/İşletme> [Accessed: 15th July 2025]
2. VİKİPEDİ. Özgür Ansiklopedi. Tarım İşletmeciliği. [Online]. <https://en.wikipedia.org/wiki/Agribusiness> [Accessed: 15th July 2025]
3. TARIM ORMAN. Eren, A. Tarım İşletmelerinde Parçalılık ve 6537 Sayılı Kanun. [Online]. <https://kayseri.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Makale2> [Accessed: 15th July 2015]
4. Bayhan, AK. ISUBÜ 2 Proje Hazır Tekn İşletme Org ve Tipleri [Online]. <https://golcuk.isparta.edu.tr/Fakulteler/OgretimUyesi/V2/DokumanYonetimi.aspx?pane=0> [Accessed: 15th July 2025].